

AND

2011

COMMERCE AND ACCOUNTANCY (Optional)

210046

वाणिज्य व लेखाशास्त्र (वैकल्पिक) (पत्रिका - I)

Paper - I : Accounting and Finance

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Nature : Conventional

स्वरूप : पारंपारिक

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) Answers must be written either in **English** or in **Marathi**.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is **compulsory**. Of the remaining questions, attempt **any four** selecting one question from **each** Section.
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the **RIGHT** indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Use of log table, non-programmable calculator is permitted, though any other Table/Code/Reference book are not permitted.
लॉग टेबल तसेच नॉन-प्रोग्रॅमेबल गणकयंत्र वापरायला हरकत नाही, पण इतर टेबल/कोड/संदर्भिय पुस्तकाच्या वापराला परवानगी नाही.
- (v) Make suitable assumption, wherever be necessary and state the same clearly.
जिथे-जिथे आवश्यक आहे तिथे-तिथे सोयीस्कर गृहीते घ्या. व तसा स्पष्ट उल्लेख करा.
- (vi) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (vii) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (viii) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो/ती शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (ix) For each slab of 10 and 15 marks, the examinee is expected to write answers in 125 and 175 words respectively.
प्रत्येकी 10 आणि 15 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थीकडून अनुक्रमे 125 आणि 175 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहे.
- (x) In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.
कोणत्याही प्रकाराच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

SEAL

000019

1. Answer **any four** of the following :

खालील पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Discuss Accounting as financial information system in the context of the basic objective of accounting is to provide information which is useful for persons inside the organisation and for persons or group outside the organisation. 10
लेखाकर्माचे (Accounting) मुलभूत उद्दीष्ट माहिती पुरविणे की जी संघटनांतर्गत व्यक्तींना आणि संघटनाबाह्य व्यक्ती अथवा गटांना उपयुक्त आहे यास अनुसरून लेखाकर्म वित्तीय माहिती पद्धत आहे याची चर्चा करा.
- (b) What is Value Added Tax (VAT) ? When and how tax is to be deducted at source u/s 192 of Income Tax Act 1961 (consider assessment 2010-11) ? 10
मुल्यवर्धित कर म्हणजे काय ? आयकर कायदा 1961 नुसार कलम 192 अन्वये स्त्रोतानुसार केव्हा आणि कसा कर कपात केला जातो ? (वर्ष 2010-11 कर निर्धारण वर्ष विचारात घ्यावे).
- (c) "If you are in need of money, look to your inventory first" what is the significance of this statement for finance manager ? 10
“जर तुम्हाला पैशाची गरज असेल तर प्रथम तुमचा साठा (Inventory) पहा” वित्तीय व्यवस्थापकासाठी या विधानाचे काय महत्त्व आहे ?
- (d) What are measures suggested by Reserve Bank of India in regulating Indian Money Market ? 10
भारतीय नाणे बाजाराचे नियमन करण्यासाठी रिझर्व बँक ऑफ इंडियाने कोणकोणत्या उपाययोजना सूचविलेल्या आहेत ?
- (e) As per Companies Act 1956, under what circumstances can the auditor of a company be appointed ? 10
(a) By an ordinary resolution (b) By a special resolution.
कंपनी कायदा 1956 नुसार (अ) सामान्य ठराव (Ordinary resolution) आणि (ब) विशेष ठरावाद्वारे, अंकेक्षकाची नेमणूक कशी केली जाते ?

SECTION – A**विभाग – अ**

2. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Prathamesh Ltd. issued 20,000 shares of Rs. 100 each at a premium of Rs. 10 per share. The share amount was payable as follows :
On application Rs. 20 , on allotment Rs. 40 (including premium)
On 1st call Rs. 25 and on final call Rs. 25.

Applications were received for 15,000 shares and all these applications were allotted shares. The directors made all the calls on shares. The first call money was not received on 1,000 shares and the final call money on 500 shares. After the final call, the directors forfeited the shares on which the first call was not paid. Of the forfeited shares, 500 shares were re-issued as fully paid at Rs. 70 per share.

Pass necessary journal entries in the books of Prathamesh Ltd.

15

प्रथमेश ली. ने प्रत्येकी 100 रु. चे 10 रु. अधिमुल्याने (Premium) 20,000 भाग विक्रीस काढलेले असून भागांची रक्कम खालील प्रमाणे देय आहे.

भाग अर्जासोबत 20 रु., भाग वाटपासोबत 40 रु. (अधिमुल्यासहीत)

प्रथम मागणी हप्ता 25 रु. आणि अंतिम मागणी हप्ता 25 रु.

कंपनीला 15,000 भागासाठी अर्ज प्राप्त झाले आणि अर्जाप्रमाणे भागांचे वाटप केले. संचालकानी भागावरील सर्व मागणी हप्त्यांची मागणी केली. प्रथम मागणी हप्त्याची 1,000 भागांची व अंतिम मागणी हप्त्याची 500 भागांची रक्कम मिळाली नाही. संचालकानी ज्यांनी प्रथम मागणी हप्त्यांची रक्कम दिली नाही त्यांचे भाग अंतिम मागणी हप्त्यानंतर जप्त केले. जप्त केलेल्या भागापैकी 500 भागांची प्रत्येकी 70 रु. प्रमाणे पूर्णदत्त (Fully paid) पूर्णविक्री करण्यात आली. प्रथमेश ली. च्या रोजकिर्दीमध्ये आवश्यक त्या नोंदी करा.

- (b) How are the profits or losses computed and treated in respect of incomplete contract ?

10

अपूर्ण कंत्राटाच्या बाबतीत नफा किंवा तोटा यांची गणना कशी केली व दर्शविली जाते ?

- (c) Why is it necessary to reconcile the profit as shown by the Cost Accounts and Financial Accounts ? Summarise the various causes for such differences.

15

परिव्यय लेखा आणि वित्तीय लेखा यात दर्शविलेल्या नफ्यात समेट घालण्याची का गरज आहे ? यातील फरकाच्या विविध कारणांचा परामर्श घ्या.

3. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) What is Amalgamation in the nature of Merger, purchase consideration and capital reduction ? Explain the various provisions of capital reduction as given in the Companies Act 1956.

15

विलीनीकरणाच्या (Merger) स्वरूपात एकत्रिकरण (Amalgamation), खरेदी मोबदला (Purchase consideration) आणि भांडवल कपात (Capital reduction) म्हणजे काय ? प्रमंडळ कायदा 1956 मधील भांडवल कपातीबाबत दिलेल्या तरतूदी स्पष्ट करा.

- (b) What do you understand by normal and abnormal waste of material during the process ? State briefly how each should be treated in Cost Accounts ?

10

प्रक्रिये दरम्यान मालाचा सामान्य आणि असामान्य अपव्यय म्हणजे काय ? परिव्यय लेखात हे दोन्ही अपव्यय कसे दर्शविले जातात ते थोडक्यात सांगा.

P.T.O.

- (c) What is marginal costing ? How is marginal costing useful in decision-making of a firm ?

गुण

15

सिमांत परिव्यय म्हणजे काय ? एखाद्या संस्थेच्या निर्णय प्रक्रियेत सिमांत परिव्यय कसा उपयुक्त आहे ?

SECTION – B

विभाग – ब

4. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Explain briefly the exemptions available u/s 10 of Income Tax Act 1961 in respect of Gratuity and Pension.

10

आयकर कायदा 1961 च्या कलम 10 अन्वये सेवाउपदान (Gratuity) व निवृत्ती वेतन (Pension) या बाबत असणारी सूट थोडक्यात स्पष्ट करा.

- (b) Define and explain the concept 'Auditing'. How does Auditing differ from Investigation ?

15

अंकेक्षण संकल्पनेची व्याख्या देवून स्पष्ट करा. अंकेक्षण अन्वेषणापेक्षा कसे भिन्न आहे ?

- (c) What are the stages in auditing in computerised environment ? Explain the various computer assisted auditing techniques.

15

संगणक प्रणाली वातावरणात अंकेक्षणात कोणते टप्पे आहेत ? अंकेक्षणासाठी सहाय्य करणारी विविध संगणकीय तंत्रे स्पष्ट करा.

5. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Define and explain person and assessment as per Income Tax Act 1961.

10

आयकर कायदा 1961 अन्वये व्यक्ती (Person) आणि करनिर्धारण (Assessment) यांच्या व्याख्या देवून स्पष्ट करा.

- (b) What is internal check ? Explain the points to be considered while framing a system of internal check.

15

अंतर्गत तपासणी म्हणजे काय ? अंतर्गत तपासणी पद्धतीच्या रचनेसाठी कोणते मुद्दे घ्यावयाचे असतात ते स्पष्ट करा.

- (c) Outline the special points to be taken for the audit of the charitable institution and college having three faculties viz Arts, Commerce and Science.

15

धर्मदाय संस्था (Charitable Institution) आणि कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखा असणारे महाविद्यालय यांच्या अंकेक्षणासाठी घ्यावयाच्या विशेष मुद्द्यांची रूपरेषा तयार करा.

SECTION – C

विभाग – क

6. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Discuss the scope of Financial management in the context of decision making in the management. 10

व्यवस्थापनातील निर्णय प्रक्रियेला अनुसरून वित्तीय व्यवस्थापनाच्या व्याप्तीची चर्चा करा.

- (b) What are the capital budgeting decision taken by company in allocating financial resources for new investment proposals ? 10

नवीन गुंतवणुक प्रस्तावासाठी वित्तीय स्रोताची विभागणी करताना कंपनी कोण कोणते अंदाजपत्रकीय निर्णय घेते ?

- (c) (i) Blue Paints Ltd. desires to purchase of equity shares of Black Company which had paid a dividend of Rs. 5% share last year. The dividends are expected to grow at 6% forever. The required rate of return on the shares of this company in the capital market is 12%.

What will be maximum price for equity share of Black Company ? If Blue Paints Ltd. to hold the equity shares for 3 years and 6 years. Can any change in maximum price ? 5

ब्लू पेंट्स ली. मागील वर्षी 5% लाभांश दिलेला होता असे ब्लॅक कंपनीचे समभाग खरेदी करू इच्छिते. या कंपनीचा लाभांश दर नेहमी 6% वाढेल अशी अपेक्षा आहे. भांडवल बाजारात या कंपनीच्या भागांचा आवश्यक परताव्याचा दर 12% आहे.

ब्लॅक कंपनीच्या सम भागासाठी जास्तीत जास्त किती मुल्य असेल ? जर ब्लू पेंट्स ली. सम भाग 3 वर्षे व 6 वर्षासाठी आपल्याकडे ठेवू इच्छित असेल तर जास्तीत जास्त मुल्यात बदल होवू शकेल काय ?

- (ii) AXEL Ltd. issues irredeemable preference shares of the face value of Rs. 100 each. Flotation cost are estimated at 5% of the expected sale price.

What is the cost of preference capital, if preference shares are issued at (a) par value (b) 10% premium (c) 5% discount ? 5

एक्सेल ली. ने प्रत्येकी 100 रु. दर्शनी मूल्याचे परतफेडीचा अग्रहक्क नसणारे अग्रहक्काचे भाग विक्रीस काढलेले आहेत. अपेक्षित विक्री मूल्याच्या अंदाजे 5% तरल परिव्यय (Flotation cost) आहे.

जर (अ) सम मूल्याने (Par value) (ब) 10% अधिमूल्याने (Premium) (क) 5% सूट (Discount) देवून अग्रहक्क भागांची विक्री केली तर अग्रहक्क भांडवलाचे परिव्यय काय असेल ?

- (d) What is EBIT-EPS analysis ? State an indifference point in the EBIT-EPS analysis. 10

ईबीआयटी-ईपीएस विश्लेषण म्हणजे काय ? ईबीआयटी-ईपीएस विश्लेषणातील समवृत्ती मुद्दे (Indifference point) सांगा.

7. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Discuss the functions of financial manager in large organisation. 10
मोठ्या संघटनेतील वित्तीय व्यवस्थापकाच्या कार्याची चर्चा करा.
- (b) Sheetal Ltd. is considering purchase of two companies machine LOD machine and BOL machine are available, each costing Rs. 2,50,000.

In comparing profitability of machine, a discounted rate of 10% is to be considered. 10

Expected profit after tax and before depreciation are as follows :

Year	1	2	3	4	5
LOD Machine Profit (Rs.)	80,000	1,00,000	1,25,000	75,000	1,00,000
BOL Machine Profit (Rs.)	30,000	75,000	1,00,000	1,50,000	1,00,000

The net present value of Re. 1 @ 10% discounting factor is as follows :

Year	1	2	3	4	5
Present value factor	0.909	0.826	0.751	0.683	0.621

Calculate pay back period, net present value and pay back profitability and indicate which machine would be more profitable.

शितल लि. एक यंत्र खरेदी करण्याच्या विचारात आहे. दोन कंपन्यांची यंत्रे एलवोडी यंत्र व बीवोएल यंत्र प्रत्येकी रु. 2,50,000 या किंमतीस उपलब्ध आहेत.

नित्याच्या किंमतीपेक्षा 10% कमी दर धरून यंत्राच्या नफा क्षमतेची तुलना करा. घसारा व करोत्तर अंदाजित नफा खालील प्रमाणे आहे.

वर्ष	1	2	3	4	5
एलवोडी यंत्र नफा (रु.)	80,000	1,00,000	1,25,000	75,000	1,00,000
बीओएल यंत्र नफा (रु.)	30,000	75,000	1,00,000	1,50,000	1,00,000

नित्याच्या किंमतीपेक्षा 10% कमी किंमत घटक धरून 1 रूपयाची निव्वल सद्य किंमत खालील प्रमाणे आहे.

वर्ष	1	2	3	4	5
सद्यघटक किंमत	0.909	0.826	0.751	0.683	0.621

परतावा कालावधी (Pay back period), निव्वल सद्य किंमत (Net present value), नफा क्षमता रकमेचा परतफेड कालावधी यांची गणना करून कोणते यंत्र फायदेशीर आहे ते ठरवा.

- (c) (i) How would you measure the cost of capital in making investment decision ? 5
गुंतवणुक निर्णय घेताना भांडवलाच्या परिव्ययाचे मापन कसे करतात ?
- (ii) What are the critical assumptions used by Walter model for determining dividend policy ? 5
लाभांश धोरण ठरविण्यासाठी वॉल्टर प्रतिमानाची (Walter model) कोणकोणती टीकात्मक गृहीतके आहेत ?
- (d) Define financial planning and discuss its various aspects. 10
वित्तीय नियोजनाची व्याख्या द्या आणि त्याच्या विविध बाजूंची चर्चा करा.

SECTION – D

विभाग – ड

8. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) What are the different sources of raising short-term finance to Business Organisation ? 10
व्यवसाय संघटनेला अल्प मुदतीच्या वित्त उभारणीसाठी कोणते विविध स्रोत आहेत.
- (b) Discuss the functions of Industrial Development Bank of India. 10
भारताच्या औद्योगिक विकास बँकेच्या कार्याची चर्चा करा.
- (c) Explain the role of SEBI in protecting the interest of investors. 10
गुंतवणुकदारांच्या हितसंरक्षणात सेबी बजावत असलेली भूमिका स्पष्ट करा.
- (d) Write explanatory note on Credit Rating Information Services of India Ltd. (CRISIL). 10
भारताची पत मापन माहिती सेवा मर्यादीत (क्रीसील) वर वर्णनात्मक टीप लिहा.

9. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) "Capital market creates distress in the minds of investors" in this context explain the problems faced by investors. 10
“भांडवल बाजार गुंतवणुकदारांच्या मनात ताण निर्माण करतो” यास अनुसरून गुंतवणुकदारांना भेडसावणाऱ्या समस्या स्पष्ट करा.
- (b) What is the role of Indian capital market in accessing companies in Capital Market ? 10
कंपन्यांनी भांडवल बाजारात यावे म्हणून भारतीय भांडवल बाजाराची काय भूमिका आहे ?
- (c) Evaluate the objectives and functions of International Monetary Fund. 10
आंतरराष्ट्रीय नाणे निधीचे उद्देश आणि कार्ये यांचे मुल्यमापन करा.
- (d) Explain the various services performed by Merchant Banking. 10
मर्चेंट बँकींगकडून देण्यात येणाऱ्या विविध सेवा स्पष्ट करा.

www.mpscmaterial.com

SEAL